

Een versie van dit artikel is gepubliceerd in het blad De Eerste Dag, 2014 nr. 3.

Het citeren of doorgeven van deze tekst is toegestaan, mits met bronvermelding.

De auteur van deze tekst is dr. Piet van Veldhuizen – www.woordenmetzielenzin.nl

Hemelvaartsdag

1 Petrus 5:8-11

Het fragment dat voor deze Hemelvaartsdag op het leesrooster is gezet, maakt straks ook weer deel uit van de lezing voor het Pinksterfeest. Het zijn de slotverzen van het eigenlijke betoog van de brief, waarna alleen nog het colofon volgt. De auteur vat in een finale vermaning het perspectief nog eens samen, waarmee hij zijn lezers wil bemoedigen om dat onvanzelfsprekende spoor van Jezus Christus te volgen in hun dagelijkse levenswandel. Dat spoor bestaat erin (als ik de strekking van de brief goed duid) om goed en met grote welwillendheid te leven in een wereld die daar soms allesbehalve dankbaar op reageert, in het vertrouwen dat je zo doende op de golfengte van de Eeuwige leeft en daadwerkelijk deel hebt aan zijn rijk.

Ik heb geen inzage gehad in de beweegredenen van de roostermakers, maar ik zie wel waarom het zinnig is om de slotzinnen van de brief te lezen op Hemelvaartsdag. Je zou ook de hele brief als hemelvaartspreek kunnen lezen: het gaat om leven in verbondenheid met een Christus die niet (meer) lijfelijk in ons midden is. Hij representeert ons in Gods eeuwigheid, wij representeren zijn levens- en lijdensweg in het aardse bestaan – zo worden hemel en aarde bijeen gehouden. ‘Christus volgen’ doe je na Hemelvaart niet door achter een meester aan te lopen, maar door het leven zoals hij het heeft voorgedaan, vol te houden en uit te houden. In die zin zou je de hele brief, maar ook de slotverzen, kunnen lezen in het verlengde van de vraag uit Handelingen 1: ‘Wat staan jullie toch naar de hemel te staren?’

Misschien zal het onwennig zijn om op Hemelvaartsdag ‘de duivel’ zo prominent in de aandacht te hebben. Maar als Hemelvaart markeert dat de leerlingen nu op eigen benen de weg van Jezus zullen gaan, hoort het erbij: Jezus werd immers ook aan het begin van zijn weg, direct na zijn doop, de woestijn in gestuurd om door de duivel beproefd te worden.

Als ik de oudtestamentische vindplaatsen van de term diabolos en het Hebreeuwse origineel sjatan langsloop, zie ik dat het vrijwel steeds gaat om een figuur die, min of meer in dienst van de Eeuwige en soms uitdrukkelijk als zijn representant, mensen op aarde op de proef stelt om ze in de hemel te kunnen aanklagen. De oudtestamentische sjatan is Gods geheim agent, zijn verklikker, het soort naarling dat je aan ieder hof zult vinden, want de regimes van deze wereld kunnen niet zonder. In het boek Job en in Zacharia 3 is de spannende bijbels-theologische vraag aan de orde, in hoeverre God zijn heerschappij zal willen uitoefenen via het verzamelen van belastend materiaal. In dat licht is het indrukwekkend dat Jezus, volgens Lucas 10:18, zegt dat hij satan als een bliksem uit de hemel heeft zien vallen: de aanklager is ontslagen. In een regime dat op vergeving stoelt, is voor de agent met de belastende dossiers geen plaats meer.

Maar de werkelijkheid van de hemel is op aarde nog niet volkomen doorgebroken. Onze tekst zegt over die uit de hemel gevallen agent: ‘Jullie opponent de duivel loopt rond als een brullende leeuw, op zoek wie hij kan verzwelgen’. Antidikos – dat is niet een vijand in het veld, maar een tegenstander in een rechtszaak. In de hemel, in de presentie van de Eeuwige, mag hij dan niets meer in te brengen hebben, op aarde jaagt hij angst aan, maakt hij onzeker. Ik stel me voor hoe het je als reiziger of pelgrim te moede was, in de dagen dat de Syrische leeuw nog niet was uitgestorven, als je zo’n dier hoorde brullen terwijl je nog een eind te gaan had naar de eerstvolgende stadspoort. Wat betekent

dan 'waakzaam en op je hoede zijn'? Dat je de pelgrimage afbreekt en het voor gezien houdt? Of dat je je niet van de wijs laat brengen en moedig in het spoor blijft, de risico's ten spijt? Dat laatste zal het toch moeten zijn, als ik de hele brief overzie. Het is ook waar de volgende zinnen op toegesneden zijn. Weet dat je niet de enige bent: je draagt je lot samen met de hele broederschap, adelfotès. Weet dat dit bedreigde bestaan niet de uiteindelijke werkelijkheid is: in Christus ben je tot eeuwige glorie genodigd. En weet dat de Eeuwige je kracht geeft. Dat laatste wordt in een krachtige vierslag verwoord, waarbij elk volgende woord een klap bovenop de vorige geeft: Hij bouwt je, bevestigt je, versterkt je, fundeert je. Je staat als een huis, als een stad. Je hoeft niet in iets anders weg te vluchten voor de leeuw. Jammer dat nieuwe vertalingen die sober-stoere vierslag van werkwoorden ontmantelen door hem op te lossen in volzinnen, want de auteur wil hier niet uitleggen, hij wil het erin hameren: in Gods kracht kun je het aan, om als Christus in de wereld present te zijn totdat Gods rijk doorbreekt.